

Zadeva C-264/22

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

20. april 2022

Predložitveno sodišče:

Tribunal da Relação de Lisboa (pritožbeno sodišče, Lizbona (Portugalska))

Datum predložitvene odločbe:

5. april 2022

Pritožnik:

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions

Nasprotna stranka:

Victoria Seguros S.A.

Pritožbi v splošnem in posebnem postopku (2013)

Zadeva št. 121/17.0TNLSB.L1

Pritožba – končna odločitev

Sodišče prve stopnje – Tribunal Marítimo de Lisboa – J2 (Juzgado n.º 2) (pomorsko sodišče v Lizboni – J2 (sodnik št. 2))

Pritožnik: Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions

Nasprotna stranka: Victoria Seguros, S.A.

Povzetek:

1. Ker gre v obravnavanem primeru za kolizijo zakonov dveh držav članic Evropske unije, se pravo, ki se uporabi za nepogodbeno (in poslovno) civilno odgovornost, za katero je treba šteti, da vključuje napad na življenje in telesno integriteto, določi najprej z Uredbo Rim II (Uredba (ES) št. 864/2007 z dne 11.

julija 2007) v skladu z določbami člena 1(1) te uredbe, ki se na podlagi člena 8(3) ustave Portugalske republike v nacionalnem pravnem redu uporablja neposredno.

2. Namen predloga za sprejetje predhodne odločbe je doseči dvojni cilj: biti instrument za zagotavljanje deljene narave uporabe prava Unije in vloge nacionalnih sodišč kot skupnih sodišč evropskega prava, da se zagotovi pravna enakost vseh evropskih državljanov.

3. Zaradi utemeljenega dvoma glede razlage in uporabe normativnega okvira Uredbe Rim II, ki je bistvenega pomena za dokončno razrešitev spora med strankama in zlasti za presojo predmeta pritožbe, je treba Sodišču Evropske unije predložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, da bi se izognili razhajanjem pri razlagi zadevnega prava Skupnosti.

4. Zato se je sklenilo, da se Sodišču Evropske unije poda predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki se glasi: Ali se za pravila o zastaranju pravice do odškodnine uporablja pravo kraja nezgode (portugalsko pravo) v skladu s členoma 4(1) in 15(h) Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007, Rim II, ali pa se v primeru subrogacije v pravice oškodovanca uporabi „pravo tretje osebe“, prevzemnice (francosko pravo), v skladu s členom 19 navedene uredbe?

*

Sodniki sedmega oddelka Audiencia de Lisboa (pritožbeno sodišče v Lizboni) so sklenili:

I. DEJANSKO STANJE

1. Tožba

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions je v rednem postopku vložil regresno tožbo proti družbi **Victoria Seguros, S.A.**, v kateri je predlagal, naj se toženi stranki naloži povrnitev zneska **229.480,73** EUR (dvestodevetindvajset tisoč štiristo osemdeset evrov in triinsedemdeset centov), skupaj z zamudnimi obrestmi, izračunanimi od dneva vročitve tožbe.

Trdil je, da je 4. avgusta 2010 na plaži Alvor [...] (ni prevedeno) francoskega državljana zadel čoln, ki ga je upravljal njegov lastnik, [...] (ni prevedeno) katerega civilno odgovornost je zavarovala tožena stranka; čoln je s propelerjem zadel zadevno osebo, ki je plavala in se potapljala na kraju, kjer je plovba čolnov prepovedana ter ki je namenjen izključno kopanju in plavanju; zaradi tega je utrpela hude telesne poškodbe in je potrebovala več različnih vrst zdravljenja.

Omenjeni kopalec je pri prvostopenjskemu sodišču v Lyonu od Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions kot francoskega

organa, ki med drugim krije odškodnine za nezgode, zahteval odškodnino za škodo, ki jo je utrpel zaradi nezgode, katere žrtev je bil na Portugalskem.

V navedenem sodnem postopku sta se stranki dogovorili za odškodnino v višini 229.480,73 EUR, ki jo je tožeča stranka že plačala oškodovancu.

Zato se z navedeno tožbo predlaga, naj se toženi stranki naloži, da tožeči stranki povrne zgoraj navedeni plačani znesek, pri čemer se trdi, da je treba glede škodnega dogodka in obveznosti plačila odškodnine uporabiti portugalsko pravo, glede pravil o zastaranju in štetju rokov pa francosko pravo, kot to izhaja iz člena 19 Uredbe (ES) št. 864/2007 z dne 11. julija 2007.

Tožena stranka je v odgovoru na tožbo po eni strani uveljavljala materialni ugovor zastaranja pravice, po drugi strani pa je z vsebinskega vidika zanikala velik del dejstev v zvezi s škodnim dogodkom in predlagala zavrnitev tožbe.

Tako je, če povzamemo, zagovarjala uporabo portugalskega prava, med drugim, za vprašanje zastaranja glede na določbe člena 45(1) civilnega zakonika, in uveljavljala tak ugovor za namene člena 498(1) civilnega zakonika glede na to, da je na dan vložitve tožbe – 29. novembra 2016 – pravica tožeče stranke že zdavnaj zastarala, in sicer je od datuma škodnega dogodka preteklo že več kot šest let.

Glede utemeljenosti je v odgovoru na tožbo priznala le, da se je nezgoda pripetila in da obstaja pomorsko zavarovanje, sklenjenega z lastnikom vpletenega plovila, ne pa tudi konkretnih okoliščin, v katerih je prišlo do te nezgode, in se sklicuje na dejstva, ki dokazujejo izključno krivdo kopalca, zlasti na to, da je plaval daleč od boj, namenjenih razmejitvi območja za plovbo, in zunaj območja, dovoljenega za kopanje, več kot 300 metrov od obale in brez uporabe označevalne boje; v vsakem primeru trdi, da je višina tožbenega zahtevka pretirana.

Tožeča stranka je v odgovoru na ugovor nasprotovala dopustnosti ugovora zastaranja in v bistvu navedla, da se zastaralni rok ni iztekel niti po francoskem niti portugalskem pravu v skladu s členom 498(3) civilnega zakonika, ki določa desetletni zastaralni rok za uveljavljanje pravice do povračila, ki je začel teči šele od trenutka, ko je bila oškodovancu plačana zadnja odškodnina, torej 7. aprila 2014, ko je tožeča stranka izvedla zadnje plačilo oškodovancu.

*

[...] (ni prevedeno) [postopek]

V rednem postopku je bila izvedena obravnava in nato izdana sodba, s katero se je ugodilo ugovoru zastaranja in zavrnilo tožbo, toženi stranki pa ni bilo treba izpolniti zahtevka, ki se je uveljavljal proti njej.

2. Pritožba

Tožeča stranka, ki se s tem ni strinjala, je vložila pritožbo; njeni argumenti se končajo z naslednjimi ugotovitvami:

(A) Na datum vložitve tožbe pravica tožeče stranke, da na podlagi subrogacije zahteva vračilo zneska, ki ga je plačala oškodovancu, ni zastarala. (B) Pravica tožeče stranke iz naslova subrogacije nastane šele po plačilu odškodnine, katere vračilo je zahtevala v tej tožbi. (C) V skladu z Uredbo (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 se na podlagi člena 19 v primeru subrogacije v tej zadevi uporabi francoska zakonodaja. (D) Francosko pravo določa, da se zastaralni rok v primeru subrogacije Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions šteje od datuma sodne odločbe, ki je bila izdana 20. marca 2014. (E) Torej v tem primeru šele po 10 letih [...] (ni prevedeno). [napotitev na navedbe] (F) Zato po francoskem pravu na dan vložitve tožbe pritožnikova pravica še ni zastarala. Kljub temu in ne da bi priznal dejstva v svojo škodo, (G) če se sprejme, da je rešitev določena v portugalskem pravu, začne zastaralni rok v skladu s členom 498(1) in (2) civilnega zakonika teči šele od datuma plačila oziroma plačil odškodnine oškodovancu. (H) Pred navedenim plačilom namreč ne pride do subrogacije. (I) Pred plačilom zneska 229.480,73 EUR pritožnik sploh ne bi mogel vložiti tožbe, ker ni subrogacije v zvezi s prihodnjimi, torej nezapadlimi plačili. Tako bi se (J) na podlagi določb člena 498(2) [civilnega zakonika], če se šteje od zadnjega plačila (7. aprila 2014), zastaralni rok iztekel šele 7. aprila [2017],¹ torej precej po datumu, ko je bila tožba vložena in vročena toženi stranki. (K) V zvezi s tem se sklicuje na sodbe, navedene v točki 51 teh navedb, in zlasti na sodbo za poenotenje sodne prakse STA (vrhovno upravno sodišče) št. 2/2018, [...] (ni prevedeno) s katero je bila sprejeta drugačna odločitev od izpodbijane. (L) Glede na navedeno [...] (ni prevedeno) je prvostopenjsko sodišče zaradi napačne razlage in neuporabe kršilo zakonodajo, na katero se sklicuje v navedbah in teh ugotovitvah. Zato je treba (M) izpodbijano sodbo razveljaviti in sprejeti tu navedene ugotovitve. Poleg tega (N) pritožnikova pravica, da ji tožena stranka vrne navedeni znesek, na dan vložitve tožbe še ni zastarala. (O) Ob upoštevanju dokazanih in nedokazanih dejstev je treba toženi stranki naložiti plačilo zahtevanega zneska, skupaj z zamudnimi obrestmi, vse v skladu z navedenim v tožbi. Izpodbijano odločbo bi bilo treba zaradi pravičnosti razveljaviti v skladu s tu navedenim.

Tožena stranka je v svojem odgovoru na pritožbo zavrnila navedbe tožeče stranke, ponovno poudarila obstoj ugovora zastaranja zahtevane pravice in v bistvu zagovarjala obrazložitev sodbe, s katero je bila oproščena obveznosti, ter predlagala njeno potrditev.

*

Pritožba je bila dopuščena z devolutivnim učinkom.

¹ Zaradi pisne napake je naveden 7. april 2014, čeprav je v skladu z zgoraj navedenim zagotovo želel navesti 7. april 2017.

[...] (ni prevedeno) [postopek]

3. Predmet pritožbe

Obseg pritožbe je omejen na zahtevke pritožnika, zato je treba odločiti o vprašanjih, ki so v njih navedena [...] (ni prevedeno). [postopek]

Po preučitvi pritožnikovih predlogov **bo treba odločiti, ali se v zadevnem primeru uporabi francosko pravo, v skladu s katerim se zastaralni rok za uveljavljano pravico ni iztekel, oziroma, podredno, če se odloči, da se uporabi portugalsko pravo, tega ugovora zastaranja prav tako ni mogoče uveljavljati glede na datum zadnjega plačila oškodovancu.**

To je odločilen vidik, ki sproža razpravo o naslednjih vprašanjih, zastavljenih v pritožbi:

- Nacionalno pravo, ki se uporabi v skladu z Uredbo (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007, Rim II, ki ureja nepogodbene obveznosti med državljani držav članic, in kolizijsko pravilo iz člena 45 civilnega zakonika.

- Razlaga in uporaba določb členov 4(1) in 15(h); položaj tožeče stranke kot prevzemnice pravic oškodovanca v primeru subrogacije, in obseg člena 19 Uredbe Rim II; splošno pravilo *lex loci damni* in posebno pravilo prevzemnika pravic oškodovanca;

- Stvarna in osebna veljavnost določb člena 498(2) civilnega zakonika; pravna narava zahtevane pravice v zvezi s subrogacijo ali regresno pravico; teoretična razlaga predpisa in razlaga predpisa v sodni praksi; *dies a quo* zastaralnega roka za obročno denarno odškodnino.

II. OBRAZLOŽITEV

A. Dejstva

Prvostopenjsko sodišče je štelo za dokazana naslednja dejstva:

(1) Dne 4. avgusta 2010 ob približno 17:30 se je pred plažo Alvor (Algarve) zgodila nezgoda med plovilom [...] (ni prevedeno), ki ga je upravljal lastnik plovila, [...] (ni prevedeno) in kopalcem [...] (ni prevedeno), francoskim državljanom [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis]. (2) Ko je navedeno plovilo zapeljalo na območje plaže Alvor [...] (ni prevedeno), je s propelerjem zadelo navedenega kopalca, (3) [...], ki je plaval z masko, dihalko in plavutkami. (4) Do navedene nezgode je prišlo približno 250 metrov proti vzhodu glede na obalo, približno 120/140 metrov od kopnega in v vodi; (5) [...] na območju, prepovedanem za plovbo čolnov (6) in namenjenem izključno kopanju in

plavanju. (7) [...] (ni prevedeno) (8) Čoln ni imel na krovu nobenih navigacijskih pripomočkov (kot je GPS ali radar). (9) Neposredno zaradi udarca propelerja v telo je kopalec utrpel [...] (ni prevedeno) [podroben opis utrpljenih fizičnih poškodb]. (10) [...] (ni prevedeno) [prav tam]; (12) Takoj po škodnem dogodku je bil prepeljan v Hospital do Barlavento Algarvio. (13) Nato je bil s helikopterjem prepeljan v Hospital de São José v Lizboni, kjer je bil operiran in je bil hospitaliziran od 4. do 9. avgusta 2010 [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis]. (14) Dne 9. avgusta 2010 je bil z letalom prepeljan v Francijo, kjer je bil hospitaliziran do 7. septembra 2010 [...] (ni prevedeno) [prav tam]. (15) Poleg tega je imel več kirurških posegov [...] (ni prevedeno) [prav tam]. (16) Med 7. septembrom in 11. novembrom 2010 je bil ponesrečenec v centru za rehabilitacijo Val Rosay; od 16. do 19. junija 2011 je bil – še vedno zaradi opisane nezgode – v kliniki Park, kjer je imel kirurški poseg [...] (ni prevedeno); [opis kirurških posegov] (17) Popolnoma nezmožen za delo je bil od 4. avgusta do 11. novembra 2010, od 16. do 19. junija 2011 in 14. februarja 2012 [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis]. (18) 60-odstotno nezmožen je bil od 12. novembra 2010 do 2. januarja 2011 (19) in 50-odstotno nezmožen od 3. januarja do 15. junija 2011, od 20. junija 2011 do 13. februarja 2012 ter od 15. februarja do 28. decembra 2012. (20) Zaradi zgoraj opisane nezgode je ponesrečenec [...] (ni prevedeno) [navedba naslova ponesrečenca] vložil odškodninski zahtevek proti tožeči stranki (jamstvenemu skladu), ki je francoski subjekt, odgovoren za izplačilo odškodnin predvsem žrtvam nezgod [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis]. (21) [...] Postopek se je vodil pred sodiščem prve stopnje v Lyonu [...] (ni prevedeno) [prav tam]. (22) V tem sodnem postopku sta se ponesrečenec in tožeča stranka v tem postopku dogovorila za odškodnino v skupnem znesku 229.480,73 EUR [...] (ni prevedeno) [prav tam]. (23) V tem sporazumu, podpisanem 3. marca 2014 in sodno potrjenem 20. marca 2014, sta se stranki dogovorili, da se posledice nezgode določijo v zdravniškem poročilu, ki ga pripravi izvedenec [...] (ni prevedeno) [...] (ni prevedeno) [identifikacija izvedenca]. (24) Z odškodnino naj bi bila povrnjena vsa škoda, ki izhaja iz zadevne nezgode in je enaka vsoti naslednjih postavk [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis]: – Razni stroški 2028,78 EUR. – Pomoč tretje osebe, dokler ponesrečenec ne ozdravi, na podlagi urne postavke 13,00 EUR, 10.640,50 EUR. – Izdatki za prilagojeno vozilo: 5826,11 EUR. – Doživljenjska pomoč tretje osebe 76.153,24 EUR. – Skupnečasne nevrološke težave na podlagi urne postavke 25,00/uro, 2415,00 EUR. – Delnečasne nevrološke težave 60 %, 717,60 EUR. – Delnečasne nevrološke težave 50 %, 8199,50 EUR; – Nepremoženjska škoda: 22.000,00 EUR. – Začasne estetske poškodbe: 3000,00 EUR. – Trajno zmanjšana funkcionalnost (45 %): 76.500,00 EUR. – Trajne estetske poškodbe: 7000,00 EUR – Nezmožnost samouresničitve 15.000,00 EUR. (25) Tožeča stranka v tem postopku je ponesrečencu [...] (ni prevedeno) za vso utrpljeno škodo plačala navedeni skupni znesek 229.480,73 EUR s čekoma z dne 15. februarja 2013 (10.000,00 EUR) oziroma z dne 7. aprila 2014 (219.480,73 EUR), [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis]. (26) Navedena tožba je bila vložena 28. novembra 2016, toženi stranki pa je bila vročena 12. decembra 2016 [...] (ni prevedeno) [prav tam]. (27) Lastnik [...] (ni prevedeno) je z zdaj toženo stranko sklenil pogodbo o pomorskem zavarovanju za paket „plovila

za rekreacijo“, katere predmet je zavarovanje zgoraj navedenega plovila [...] (ni prevedeno) in vključuje kritje civilne odgovornosti za zavarovalno vsoto v višini 250.000,00 EUR [...] (ni prevedeno) [opredelitev police]. (28) Tožena stranka je na zahtevek, ki ga je vložil zastopnik tožeče stranke, z dne 31. julija 2014, odgovorila 12. avgusta 2014 in je zahtevku nasprotovala ter trdila, da je zastaral in da je bil za nezgodo izključno kriv ponesrečeni kopalec [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis]. (29) Kazenski postopek, ki ga je na prvi stopnji uvedlo državno tožilstvo zaradi nezgode, je Tribunal Judicial de Portimão (Juiz de Instrução Criminal) (sodišče v Portimão, preiskovalni sodnik (Portugalska)) ustavilo 28. novembra 2012 [...] (ni prevedeno) [prav tam]. (30) [...] Po predlogu za začetek preiskave je to sodišče zaradi prekluzije pravice do vložitve zahtevka in posledičnega pomanjkanja legitimacije državnega tožilstva, da začne kazenski pregon, ustavilo kazenski postopek, ki se je začel proti osumljencu [...] (ni prevedeno), in odredilo izbris zadeve, kar je bilo sporočeno 3. decembra 2012 [...] (ni prevedeno) [prav tam]. (31) Tej zadevi je bila dodeljena opravilna številka 37/10.1MAPTM, državno tožilstvo pa je z obtožnico z dne 30. maja 2012 obdolžencu očitalo storitev kaznivega dejanja povzročitve telesnih poškodb iz malomarnosti (32) [...]. (33) Dan po nezgodi [...] (ni prevedeno) je [zavarovanec] pomorski policiji v Portimão izročil pisno poročilo o nezgodi, ki ga je datiral s 5. avgustom 2010 in podpisal, v njem pa je navedeno zlasti, da zavarovanec ni mogel preprečiti nezgode, če je bil francoski kopalec ne samo pod vodo, temveč je bil tudi na območju, prepovedanem za kopalce, ki je namenjeno izključno plovilom [...] (ni prevedeno) [prav tam]. (34) Po nezgodi je tožena stranka prosila za posredovanje podjetja „Peritotal – Sociedade de Peritagens e Avaliações, S.A.“, katerega izvedenec [...] (ni prevedeno) je pripravil podrobno poročilo [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis in identifikacija priče]. (35) Pri opravljanju svojih nalog je navedeni izvedenec opravil vrsto preiskav, navedenih v poročilu, ki ga je predložil, in 10. januarja 2011 pridobil pisno izjavo priče [...] (ni prevedeno) [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis in identifikacija priče]. (36) Pozneje, 31. januarja 2011, je isti izvedenec pridobil pisno izjavo priče [...] (ni prevedeno) [napotitev na spis in identifikacija priče]. (37) Kot je poročal isti izvedenec, „je bilo dokazano“, da je bil francoski kopalec v trenutku nezgode daleč od boj, ki razmejujejo območje za plovbo; do nezgode je prišlo, ko je kopalec plaval zunaj običajnega območja za kopanje oziroma je bil zunaj območja, namenjenega kopanju, in na območju, oddaljenem od obale (več kot 300 metrov), na kraju, kjer je čoln lahko plul. (38) Izvedenec je poleg tega poročal, da je imel kopalec v trenutku nezgode masko za potapljanje, dihalko in plavutke ter ni uporabljal označevalne boje [...] (ni prevedeno). (39) [...] (ni prevedeno) [kopija pisne izjave priče z nekaterimi podrobnostmi o nezgodi]

In ni dokazano naslednje: **I.** Zgoraj omenjeni francoski kopalec, ki se je potapljal, je postal viden šele, ko je prišel na površje, in pred zadevno nezgodo ni dal nobenega opozorilnega signala. **II.** Zavarovanec [...] (ni prevedeno) je takoj po nezgodi francoskemu kopalcu nudil vso možno pomoč. **III.** Do nezgode je prišlo, ko je bilo zadevno plovilo [...] (ni prevedeno) daleč od obale in na območju, ki je namenjeno izključno plovbi s čolni. **IV.** Francoski kopalec je bil ob nezgodi daleč od boj, ki razmejujejo območje za plovbo. **V.** Do nezgode je prišlo,

ko je navedeni kopalec plaval zunaj običajnega območja za kopanje oziroma na območju, ki je od obale (plaže) oddaljeno več kot 300 metrov, VI. [...] kjer je navedeni čoln lahko plul brez omejitev.

B. Utemeljenost pritožbe

1. Pregled zadeve

Po nezgodi na plaži Alvor 4. avgusta 2010, v kateri sta bila udeležena kopalec, francoski državljan, in portugalski čoln, ki ga je zavarovala tožena stranka, je tožeča stranka, subjekt, ki ga francosko pravo priznava v ta namen, oškodovancu izplačala odškodnino v skupnem znesku 229.480,73 EUR za škodo, nastalo zaradi nezgode.

Tožeča stranka, ki trdi, da je bila nezgoda posledica izključne krivde voznika in lastnika čolna, zdaj zoper toženo stranko vlaga tožbo za ugotovitev civilne odgovornosti zaradi protipravnega ravnanja zavarovanca in zahteva povračilo zneska, izplačanega ponesrečencu, v skladu z določbami francoskega prava, ki se po njenem mnenju uporablja na podlagi člena 19 Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007, Rim II.

Tožena stranka je sicer priznala, da je do zadevne nezgode prišlo in da obstaja pomorsko zavarovanje, sklenjeno z lastnikom plovila, vendar je že na začetku ugovarjala² zahtevku tožeče stranke za plačilo, ker je menila, da je pravica do subrogacije zastarala v skladu s členom 498(1) portugalskega civilnega zakonika, ki se v tem primeru uporablja v skladu s členom 45 civilnega zakonika.

Čeprav se tožeča stranka ni strinjala z uporabo portugalskega prava, je odgovorila, da se ob upoštevanju določb člena 4[9]8(3) civilnega zakonika zastaralni rok prav tako ni iztekel od datuma zadnjega plačila oškodovancu.

Prvostopenjsko sodišče je v sodbi na podlagi dokazanih dejstev odločilo, da je treba v skladu s členom 498(1) portugalskega civilnega zakonika ugoditi ugovoru zastaranja pravice in toženo stranko oprostilo.

V pritožbi se izpodbija sprejet ugovor, ki ima za posledico prenehanje uveljavljane pravice in katerega dejanske predpostavke se ne izpodbijajo, zato se pritožnikov zahtevkov osredotoča zgolj na napačno uporabo prava v sodbi.

2. Nacionalno pravo, ki se uporabi

Položaj, ki so ga obravnavala nacionalna sodišča, je mednaroden in temelji na zapletenem tožbenem temelju, povezanem s civilno odgovornostjo zaradi protipravnega ravnanja; Portugalska je namreč kraj nezgode, plovila in domnevno

² Kolikor je tu pomembno, se je uveljavljanemu ugovoru nepristojnosti civilnega sodišča ugodilo in se je za pristojno za odločanje o zadevi štelo pomorsko sodišče.

odgovornega lastnika; žrtev je francoski državljan in prebiva v Franciji; tožeča stranka je subjekt, ustanovljen in urejen v skladu s francoskim pravom, ki toži zavarovatelja lastnika plovila in ki je iz naslova subrogacije vstopil v pravice oškodovanca, kateremu je povrnil nastalo škodo.

Prvostopenjsko sodišče je pri preučitvi tega predhodnega vprašanja skratka sklenilo, da se za rešitev spora uporablja portugalsko pravo, zlasti glede na naravo pravice, ki jo je uveljavljala tožeča stranka, in pravila o zastaralnem roku. Na podlagi portugalskega prava je štelo zastaranje uveljavljane pravice v skladu s členom 498(1) civilnega zakonika za dokazano, saj so od dneva nezgode minila več kot tri leta, in da tožeča stranka glede na to, da je iz naslova subrogacije vstopila v pravico oškodovanca do odškodnine za nastalo škodo, ne more biti upravičena do novega roka, ki se nanaša na regresno pravico zavarovatelja in ki je določen v odstavku 2; prav tako je menilo, da se tožeča stranka ne more sklicevati v svojo korist na daljši zastaralni rok za kazenski postopek v zvezi s protipravnim ravnanjem, ki je določen v odstavku 3 te določbe, ker oškodovanec ni sprožil kazenskega postopka in ni vložil ločene civilne tožbe.

Pritožnik, ki ne nasprotuje trditvi, da je v postopku v vlogi prevzemnika pravice oškodovanca iz naslova subrogacije proti toženi stranki, zavarovatelju plovila, pa trdi, da se v obravnavanem primeru uporabi francosko pravo, pri čemer se sklicuje na določbe člena 19 Uredbe Rim II.

Zato trdi, da se na podlagi francoskega prava, zlasti člena 706.11 francoskega zakonika o kazenskem postopku, člena L-422.1 Code des Assurances (zakonik o zavarovanjih) in člena 2270 francoskega civilnega zakonika, zastaralni rok za uveljavljanje pravice do povračila oškodovancu izplačane odškodnine ni iztekel in da je treba zato izdati sodbo razveljaviti.

Quid juris?

Iz dejstev izhaja kolizija zakonov dveh držav članic Evropske unije, zato je treba pravo, ki se uporabi za civilno (in poslovno) nepogodbeno odškodninsko odgovornost, za katero je treba šteti, da vključuje škodo, povzročeno življenju in telesni integriteti, najprej določiti z Uredbo Rim II (Uredba (ES) št. 864/2007 z dne 11. julija 2007) v skladu z njenim členom 1(1),³ ki se v skladu s členom 8(3) ustave Portugalske republike neposredno uporablja v nacionalnem pravnem redu.

Rešitev, ki jo je sprejelo portugalsko nacionalno kolizijsko pravo, se načeloma ne uporablja za naddržavna kolizijska pravila.

Čeprav je priznано, da na področju predhodnih vprašanj mednarodnega zasebnega prava obstaja nekaj teoretičnih polemik, na primer glede vprašanja, ali Uredba

³ Tudi ob predpostavki, da na zadevnem področju ne obstaja nobena druga mednarodna konvencija, katere pogodbenica bi bila Francija ali Portugalska.

Rim II nalaga podrejeno povezavo na škodo avtonomne povezave s kolizijskim pravom *lex fori* ali ne, to ni pomembno za odločitev v tej zadevi.⁴

Kar zadeva svobodo izbire prava, ki je določena v členu 14 Uredbe Rim II, tudi ta v obravnavanem primeru ni mogoča, saj člen 4(1), (2) in (3) navedene uredbe in člen 45(1) portugalskega civilnega zakonika določata uporabo portugalskega prava, ker je do protipravnega ravnanja/nezgode prišlo na portugalskem ozemlju.

Prav tako spora ni mogoče rešiti z uporabo rešitve „ugodnejšega prava“, saj je jasno, da ne gre za neposredno tožbo oškodovanca v nezgodi, vloženo zoper zavarovatelja, kot je določeno v členu 18 Uredbe, ki bi jo bilo treba utemeljiti z razlago prava, ki se uporabi, za prevlado pretežnega sistematičnega elementa varstva oškodovanca, torej načela ugodnejšega prava za ustrezno varstvo pred zavarovateljem.⁵

Kot pojasnjuje Moutinho de Almeida v komentarju k Uredbi Rim II, so „oblike prenehanja obveznosti ustrezna izpolnitev in nadomestilo ali smrt odgovorne osebe, glede zastaranja in prekluzije pa je treba opozoriti, da se načelo ugodnejšega prava ne uporablja“.⁶

Nazadnje, portugalsko pravo določa varstvo prevzemnika, tožena stranka pa je priznala procesno in stvarno legitimacijo tožeče stranke v zahtevku za povračilo zneska, izplačanega oškodovancu za nezgodo na plaži Alvor, ki naj bi se zgodila izključno po krivdi lastnika in voznika vpletenega plovila, ki je bilo zavarovano pri toženi stranki.

Ugovor tožene stranke temelji le na zastaranju pravice do odškodnine po portugalskem pravu.

Glede na to člen 4(1) Uredbe Rim II v zvezi z nepogodbenimi obveznostmi, ki izhajajo iz odgovornosti na podlagi protipravnega ravnanja ali zaradi tveganja, določa splošno pravilo, da se uporablja pravo države, v kateri je nastala škoda.

Člen 15 v zvezi s področjem uporabe prava v točki (h) določa, da vključuje „način prenehanja obveznosti ter pravila glede zastaranja in izgube pravic, nastale s potekom roka zastaranja, vključno s pravili v zvezi z začetkom, prekinitvijo in zadržanjem zastaralnega roka ali roka za izgubo pravic“.

Ker se je nezgoda, zaradi katere je bila vložna tožba, zgodila na Portugalskem, je treba v skladu s tem predpisom v zadevnem primeru uporabiti portugalsko pravo, zlasti glede spornega zastaranja pravice, ki jo uveljavlja tožeča stranka.

⁴ [...] (ni prevedeno).

⁵ [...] (ni prevedeno).

⁶ V „O Regulamento Roma II“, 2107, [ur.] Principia, str. 164.

Hkrati člen 19 Uredbe Rim II pod naslovom „Prenos pravic in obveznosti“ določa: „Kadar ima oseba (,upnik‘) do druge osebe (,dolžnika‘) nepogodbeno terjatev, tretja oseba pa mora izpolniti obveznosti do upnika ali je svoje obveznosti do upnika že izpolnila na način, ki je sprejemljiv za upnika, se po pravu, ki ureja obveznosti tretje osebe do upnika, presodi, ali in do kakšne mere ima ta tretja oseba pravico uveljavljati terjatve proti dolžniku, ki jih je upnik imel do tega dolžnika po pravu, ki se uporablja za njuno razmerje“.

Po predstavitvi dejanskega stanja se zastavlja vprašanje, ali je namen člena 19 Uredbe Rim II zagotoviti tretji osebi, ki je plačala oškodovancu, predvidljivost uporabe prava, ki ureja (notranje) razmerje med odstopnikom in prevzemnikom, in v kakšnem obsegu lahko uveljavlja pravico zoper dolžnika in osebo, ki je odgovorna v nepogodbenem razmerju zaradi protipravnega ravnanja ali zaradi tveganja, ali pa je uporaba prava „tretje osebe“ omejena na opredelitev predpostavk uveljavljanja subrogacije. Ali pa se bo pravo tretje osebe, ki je iz naslova subrogacije vstopila v pravice oškodovanca, uporabljalo tudi za pravila o zastaranju pravice, na katero se sklicuje zavarovatelj povzročitelja škode, ki na tem področju prevlada nad predpisom iz člena 15(h) in člena 4(1) Uredbe Rim II.

Povedano drugače, ugotoviti je treba, ali je treba člen 19 Uredbe Rim II razlagati tako, da se glede na to, da je pravico do odškodnine za protipravno ravnanje uveljavljala oseba, ki je iz naslova subrogacije vstopila v pravice oškodovanca, v tem primeru tožeča stranka, uporabi nacionalno pravo te tretje osebe, ki ni stranka nepogodbenega razmerja, v tem primeru francosko pravo, ali pa se določbe tega predpisa nanašajo samo na podlago in predpostavke subrogacije in v zvezi s pravili zastaranja pravice še naprej veljajo določbe člena 15(h), prej člena 4(1) navedene uredbe, ker ne gre samo za razmerje med „tretjo osebo“ in upnikom, temveč tudi za materialnopravne meje uveljavljanja pravice oškodovanca do odškodnine v nepogodbenem razmerju.

Zaradi takega utemeljenega dvoma glede razlage in uporabe normativnega okvira Uredbe Rim II, ki ima bistvene posledice za dokončno rešitev spora med strankama in zlasti za preizkus predmeta pritožbe, je treba Sodišču Evropske unije predložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, da bi se izognili razhajanjem pri razlagi zadevnega prava Skupnosti.

3. Predlog za sprejetje predhodne odločbe

V skladu s členom 65(b) Lizbonske pogodbe Skupnost sprejme ukrepe na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, zlasti ukrepe za spodbujanje združljivosti pravil, ki se uporabljajo v državah članicah v zvezi s kolizijo zakonov in sporov o pristojnosti.

Namen predloga za sprejetje predhodne odločbe je doseči dvojni cilj: biti instrument za zagotavljanje deljene narave uporabe prava Unije in vloge

nacionalnih sodišč kot skupnih sodišč evropskega prava, da se zagotovi pravna enakost vseh evropskih državljanov.⁷

V zvezi s tem je treba upoštevati določbe Statuta Sodišča Evropske unije in Poslovnika Sodišča o teh zadevah.

V skladu s členom 19(3)(b) Lizbonske pogodbe Sodišče Evropske unije odloči [...] (ni prevedeno) [prepis zadevnega člena]

Na podlagi določb člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije je „Sodišče Evropske unije [...] pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede: [...] (b) veljavnosti in razlage aktov institucij, organov, uradov ali agencij Unije“ in tudi „[k]adar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču“.

V tej zadevi je sporno, ali se glede zastaralnega roka in izračuna zastaralnega roka za pravico do odškodnine iz naslova civilne odgovornosti za protipravno ravnanje, do katerega je prišlo na Portugalskem, pri katerem sta oškodovanec in prevzemnik, ki toži zavarovatelja, francoska državljana, uporablja francosko ali portugalsko nacionalno pravo.

Haaški program, ki ga je Evropski svet sprejel 5. novembra 2004, poziva k nadaljnjemu aktivnemu delu na področju kolizijskih pravil v zvezi z nepogodbenimi obveznostmi (Rim II).⁸

V konkretnem primeru pred portugalskim sodiščem obstaja spor glede razlage člena 19 v povezavi s členoma 4(1) in 15(h) Uredbe Rim II, ki je odločilen za uporabo portugalskega ali francoskega prava glede pravil o zastaranju pravice in načinu izračuna roka, kar pripelje do različnih rešitev spora.

Poleg tega se po pregledu nacionalne sodne prakse in sodne prakse Sodišča meni, da zapletenost preučitve obravnavanega vprašanja ne izključuje nastalega dvoma, tako da težave pri razlagi zgoraj navedenih pravil Uredbe Rim II ostajajo.

Zato je v tem primeru potreba po predlogu za sprejetje predhodne odločbe upravičena.

Povzetek osnovnih dejstev spora:

- Na Portugalskem je prišlo do nezgode, v katero sta bila vpletena francoski kopalec in portugalsko plovilo za rekreacijo.

⁷ [...] (ni prevedeno).

⁸ Osrednji namen Uredbe Rim II je spodbujati pravilno delovanje notranjega trga.

- Kopalec in oškodovanec v nezgodi je pred francoskim sodiščem vložil tožbo proti subjektu, ustanovljenemu v skladu s francoskim pravom v ta namen, in dobil odškodnino za škodo, ki jo je utrpel zaradi nezgode.
- Francoski subjekt je v tem postopku tožil zavarovatelja plovila in zahteval povračilo plačanega zneska ter se skliceval na subrogacijo v pravice žrtve.
- Zavarovatelj sprejema legitimacijo prevzemnika iz naslova subrogacije, vendar uveljavlja ugovor zastaranja pravice do odškodnine v skladu s portugalskim pravom.

Sodišču Evropske unije se predloži naslednje vprašanje:

Ali se za zastaranje pravice do odškodnine uporablja pravo kraja nezgode (portugalsko pravo) v skladu s členoma 4(l) in 15(h) Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007, Rim II, ali pa se glede na to, da je pritožnik iz naslova subrogacije vstopil v pravice oškodovanca, uporabi „pravo tretje osebe“, ki je prevzemnik pravic (francosko pravo), v skladu s členom 19 navedene uredbe?

III. ODLOČITEV

Glede na navedeno sodniki tega sodišča sklenejo:

- (a) odločanje o utemeljenosti pritožbe se prekine.
- (b) Sodišču Evropske unije se predloži to vprašanje za predhodno odločanje: Ali se za pravila o zastaranju pravice do odškodnine uporablja pravo kraja nezgode (portugalsko pravo) v skladu s členoma 4(l) in 15(h) Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007, Rim II, ali se v primeru subrogacije v pravice oškodovanca uporabi „pravo tretje osebe“, ki je prevzemnik pravic (francosko pravo), v skladu s členom 19 navedene uredbe?

Postopek se prekine do končne odločitve Sodišča Evropske unije.

Predlog za sprejetje predhodne odločbe je treba poslati v skladu s pogoji iz Priporočil nacionalnim sodiščem v zvezi s predlogi za sprejetje predhodne odločbe. Po potrditvi prejema predloga za sprejetje predhodne odločbe sodno tajništvo vsake tri mesece zahteva podatke o njegovem statusu.

Stroški ne nastanejo.

Lizbona, 5. april 2022